

D • N
14/6 1949

Herdabreven

Med en viss rätt, om också med en orolig iver, påstås från religiöst håll att det svenska folket till sin överväldigande majoritet är kristet. Med en viss rätt, ty en stor majoritet tror på Gud, önskar bevara kristendomsundervisningen i skolorna och följer de religiösa bruken att döpa och konfirmera sina barn och gifta sig för prästen. Med en orolig iver, ty det är uppenbart att religionen för de flesta spelar ringa roll: de går inte i kyrkan, de ber inte och de tror inte på de saker som gör kristendomen till en särpräglad åskådning. I detta läge är det naturligt att det statliga prästerskapets förkun- nelse får en ytterst vag och allmän karaktär. De mera pre- ciserade trosföreställningarna skjuts i bakgrunden, man ägnar sig hellre åt angrepp mot de icke-religiösa än åt klarläggande av kristendomens innebörd, moraliserande betraktelser utan anknytning till dogmerna får en bred plats.

Exempel härpå utgör de nyss publicerade herdabreven av de båda nya biskoparna Nygren och Giertz. Som intellektuell prestation står biskop Nygrens framställning på ett ojämförligt högre plan, det behöver knappast understrykas. Med energi fullföljer biskopen den tanke- gång som uppburit hans teolo- giska författarskap: att rensa ut platonska idéer ur kristendo- men. Vad som här förtjänar framhållas är hur otydligt och icke-förbindande han uttrycker sig då det gäller att diskutera kristna trossatser. Tag redogö- relserna för dopet, nattvarden och det eviga livet. På varje punkt citeras bibelord och and- ra uttalanden av relativt kon- kret beskaffenhet, men de om- ges med en sky av abstraktioner, som gör att varje reflekterande läsare måste fråga sig vad som egentligen avses. Det fastslås att "tron på det eviga livet icke är ett löst påhäng, utan en in- tegrerande del av den kristna tron". Men vad är då ett evigt liv? Får alla ett evigt liv? Finns det, som den officiella läran på- står, en himmel och ett hel-

vete? Innebär det eviga livet att människor där minnas sig sitt jordeliv, att de får träffa sina närmaste? På dylika frå- gor, som väl att märka för den ordinära kristna människan måste spela en avgörande roll, ges inte ett ord till svar. Man avspisar med utsagor av denna typ: "Det eviga livet är redan en närvarande verklighet bland oss. Detta betyder emellertid icke att det helt skulle ha upp- hört att vara något tillkomman- de..." Tron på Gud och tron på

Kristus är tron på det eviga livet."

Biskop Giertz hör till den typ av förkunnare som säger unge- färligt vad som faller dem in och mest liknar en vresig husfader vid frukostbordet. Det lättfär- diga i uppgifter och tänkande är hans signatur. Den profana humanismen utdömes med ar- gument som lär te sig ohållbara för en begåvad gymnasist — denna humanism påstås förkla- ra att "människosläktet äger så mycket god vilja och sunt för- stånd att det bara behövs en liten smula organisation och upplysning för att framåtskri- dandet skall vara säkerställt". Lika lätt avfärdas den liberala teologin; en huvudanklagelse är att den inte tror på Satan — en gestalt som i hr Giertz teo- logi tycks vara lika nödvändig som Gud. Den bibelkritik som den liberala teologin utövat sättes ur spel med det kostliga argumentet att "det har beha- gat Gud att skänka oss skriften just sådan den är" — det är ju just den frågan som den tro- ende bibelkritiken sysslat med.

Den förening av lättsinne och okunnighet som framträder i dylika huvudfrågor — det är omöjligt att säga när lättsinnet slutar och okunnigheten tar vid — utmärker även uttalan- den på andra områden. Hr Giertz talar om de svåra förföljelser som kristendomen undergått och undergår och om de förföljelser som kan väntas — enligt hans mening tydligen även i Sverige. Temat är om- tyckligt; man kan höra kristna allvarligt tala om sin bered- skap att ånyo fly till katakom- berna. Denna lek med martyr- glorien är motbjudande. Den är särskilt motbjudande i ett land där kristendomen är privilegi-

erad och allmänt respekterad och i en tid (Giertz talar om skedet 1929—1949) då på andra håll förföljelser drabbat män- niskor av de mest skilda orsa-

ker — främst därför att de varit judar, demokrater och socialis- ter — men då kristen uppfatt- ning i och för sig inte slagits ned. Det finns också skäl att erinra om Gibbons oemotsägli- ga ord att de kristna kyrkor- nas förföljelser mot olikvän- kande varit vida hårdare än förföljelserna mot kristna. De som påstår att kristendomen i vårt land är förföljd måste mena att denna lära — i mot- sats till alla andra åskådning- ar — borde vara undandragen kritik och debatt.

Biskop Giertz oklara men även i sin oklarhet olustiga uttalanden i sociala frågor har redan utsatts för en befogad kritik. Efter att ha hänat fram- stegstron blir biskopen plötsligt dess förkämpe genom satser av denna kaliber: "Framåtskridan- det kan endast komma genom ökad produktion, och ökad pro- duktion kostar mera arbete." Det är brist på arbetsamhet i det moderna samhället, fort- sätter den mångförfarne bisko- pen, "man längtar bort från arbetet". Även här skall "den lutherska synen på arbetet" hjälpa oss. Vi skall lära oss att "det har ingen betydelse om man står och slår in paket eller sitter i konselj, om man sköter småbarn eller konstruerar ma- skiner" — vi skall inte bry oss om semester, omväxling och dylika ting. Så sade reaktionära präster för femtio år sedan; sedan dess har fraser av denna art varit reserverade för dik- taturernas agitatorer.

Denne alltför muntre biskop — enligt egen uppfattning kän- nare av historia, psykologi och ekonomi lika väl som av teo- logi — fulländar sin självkarak- tärstrik genom ansatser till spi- ritualitet. "Det är sant att det är bättre att sjunga dansbane- melodier med hjärtat vänt till

Jesus än genomfromma koraler med tankarna på middagsmaten eller senaste sockengräset. Men därmed är inte sagt att en dans- banemelodi i och för sig är bättre lämpad att uttrycka ett fromt sinne än en gammal kyrkokoral" osv. osv.

Biskop Nygrens flykt till djupsinnet och dunklet måste ur kristlig synpunkt vara oro- ande men respektabel. Biskop Giertz trams är från alla syn- punkter en blamage för den svenska kyrkan.